

András Cséfalvay

**Cnostná
skutočnosť**

Definitívne
nedokončené

1

Keď napíšem, že stromy sa rozprávali, nebude to úplne tak, ako to môže znieť. Stromy sa nerozprávajú. Ale občas najlepší príbeh na konci dňa musí zvíťaziť, a preto: stromy sa rozprávali. Spomína sa odcudzenie a padli reči aj o vyschnutých konároch a koreňoch, ktoré práve kvôli prebytku tekutín hnijú vo vlastnom moku.

Budem sa snažiť rozprávať o omylnosti a premlčaných aspektoch ideálnych svetov.

Dotyk je nemožný, hovorili si stromy, takto to ďalej nepôjde. Takýmto spôsobom nie je možné formovať komunitu.

O tomto svedčilo aj množstvo suchého a opadaného ihličia v okolí. Veľký sauropod, ktorý ležal hneď vedľa, neefektívitu týchto komunitotvorných technológií pociťoval bytostne.

Cítil nesmierny hlad. Kým stromy šuchotali lístím a vymieňali si moky pod zemou, alebo teda rozprávali sa, veľký sauropod nespokojne vzdychal. Cítil nevoľnosť, vedel, že niečo vo svete nie je tak, ako by mohlo byť, ale nevedel presne, čo by mal spraviť, a vlastne ani nevedel, že nevedel.

Bolo sucho, stromy aj veľké jaštery umierali.

Biotechnologický vývoj priviedol stromy k názoru, že jediný spôsob úniku pred jasným zánikom je privolať pomoc nových – vytvorených entít. Áno, predtým sa spravili chyby, prílišné zaľudnenie (hustota stromov) alebo aj veľkosť niektorých cikasovitých druhov sa javí ako prehnaný technooptimizmus, ale ako pri omyloch, tak aj pri náprave treba v prvom rade vychádzať zo seba – šuchotali si medzi sebou stromy. Život, ako ho pozorovali, je extrémne neefektívny a neflexibilný! Taký sauropod sa tak pomaly učí, je to v podstate len taký obrovský stroj, smialo sa lístie. A sauropod si ďalej myslel nemysliteľné – niečo s tým musím spraviť. Alebo čo asi si myslia veľké stroje. A ďalej ležal na slnku.

Pre novovznikajúcu technoentitu, ktorá mala byť odpoveďou na súčasné stroje, existovalo viacero rozličných predstáv. Najprv sa zdali byť protichodné, no väčšina z nich nakoniec nebola nezlučiteľná. Najprv sa hovorilo (stromy) – technológie majú slúžiť ako extenzie nášho tela, musíme sa zdokonaľovať, musíme nájsť spôsoby spomaľovania zániku, zlepšiť komunikáciu. Hovorilo sa o zmene tvaru a veľkosti lístia, o kľúčnych listoch aj o bielkovinových inštrumentoch, ktoré, ako časom uvidíme, boli všetko úspešné návrhy. Druhí (iné stromy) si predstavovali pestovanie na stromoch materiálne závislých, ale lokomotívne i vedomím nezávislých otrokov. Kým niektorí užitočnosť ďalších pohyblivých robotov s úsmevom podceňovali, boli aj také hlasy, ktoré varovali pred intelektuálnym potenciálom týchto technoentít. Môže sa stať, nazdávali sa, že ich mentálne kapacity budú prevyšovať naše a v istom momente sa im staneme zbytočnými. Bol to varovný hlas – technoentity sa môžu obrátiť proti vlastnému tvoriteľovi. Tieto strachy, ako ukáže čas, boli tiež na mieste, hoci v istom zmysle príliš prehnané. Ako sa často stáva, sebahodnotenie nových entít, to, ako sa cítia, a vplyv týchto vlastných nárokov boli z výpočtov vynechané. Tieto faktory sa viackrát s pomstou vrátia a pripomenú sa.

Kľúčne listy a prvá generácia

Zefektívnenie vlastného pretrvávania, kontrolovanejšie rozmnožovanie, menší počet kľúčnych listov a transformácia ihličnatých stromov na listnaté bola revolúcia, od ktorej ešte neprešiel dostatok času, aby sa dalo s istotou povedať, že znamenala zmenu k lepšiemu. V každom prípade však viedla k technologickému vynálezu, ktorým bol tieň, resp. skrýša v konároch. Použitím nových bielkovinových algoritmov sa začala populácia nového sveta. Oproti jašterom, ktoré sa piekli na slnku, vznikala v týchto priestoroch prázdnoty (tieň, dutiny) nová inštrumentálna entita – veveričky (tento „terminus“ použijeme ako skratku ďalekého spoločného predka ľudí, tzv. placental ancestor).

Malé cicavce hneď od počiatku splňali nádeje. Komunikácia medzi stromami sa zlepšila, les sa v oveľa užšom zmysle stával spoločnosťou. Vôbec, vďaka novej flexibilitě (teplá krv, nové spôsoby pohybu) bolo možné, že aj stromy, aj malé cicavce neskôr v časoch vyhynutia dinosaurov kataklizmy prežili.

Napriek tomu niektoré stromy veveričky podceňovali a v podstate ich pokladali za otrokov. Malých pracantov, ktorí prežívajú, len kým stromom pomáhajú prežiť. Vznikol ale aj istý prúd myslenia stromov, nová naivita, ktorá nahliadala na svet cez prizmu nových nástrojov, ktorá sa snažila vykladať si fenomény podľa takto dostupných vnemov. Ako myslí strom cez svoje veveričky? Pre istotu si túto vetu zopakujem: Ako myslí strom cez svoje veveričky?

**Bite the hand that feeds you.
(Niečo z opačnej strany.)**

Predpokladáme, že doménu veveričej mysle – ako extenziu vynálezov stromov, tieňa a skrýše – vytvára do veľkej miery samotný strom. Strom má prehľad o všetkom, čo si veverička myslí. Existuje predpoklad, že veverička je prvá generácia ideálneho sveta čistoty, snaha stromov dosiahnuť nevinnosť. Je to nový svet, v ktorom má strom pod drobnohľadom všetko, minimálne všetko, o čom vie, a to všetko je dokonalé, také, aké si to strom naplánoval. Stromy – architekti novej cnosti. Myslenie stromov cez veveričky – prvá cnostná realita.

Druhá generácia a iteratívne otroctvo

Dalo sa teraz hovoriť o tom, ako z malých cicavcov cez ľudoopov vzniká nová generácia relatívne samostatne konajúcej, stromovej biotechnológie — homo. Ale pokladám túto časť príbehu za zbytočne technickú a radšej by som rovno spomenul otázku, ktorú by si mal klásť každý. Nie sme my, ľudia, umelá inteligencia, ktorá má zničiť svet? Prinajmenšom stromy si to myslia. Geniálne plánovaný vývoj dokonalého nástroja, ktorý svojou čistotou dovedie stromy k rovnováhe a nesmrteľnosti.

Od veveričiek sa vývoj uberal približne cez 10 miliónov generácií až k ľuďom — ktorí ako prví dosiahli úroveň rozmýšľania, na ktorej začali vytvárať vlastných otrokov. Kým ľudstvo si vymýšľa silikátové technológie na dosiahnutie nesmrteľnosti a vytvára cnostné domény dokonalosti, stromy si lámu hlavy (konáre?), čo sa v ich krásnom a pomerne dlho prosperujúcom pláne pokazilo.

Stromy boli schopné veвериčej myslí rozumieť iba do tej miery, ako to umožnila ich stromová myseľ, a to napriek tomu, že to bola ich vlastná biotechnológia. Nemohli ju poznať v úplnosti. Ak predpokladáme kontinuum vedomia, teda že sa vedomie nezaplo v istom momente evolúcie spínačom „on“, ale paralelne sa tiahne všetkým, čo je, a existujú len akostné rozdiely — potom si myslím, že je:

- a) Prehnane optimistické tvrdiť, že nový svet magneticko-silikátových priestorov je (bude) cnostný a nevinný. Tieto priestory budú musieť byť plné pochybností, smútku a sebaپochybností danej hmoty. Obávam sa, že namiesto superinteligencie sa stretne len so supersmútkom.**
- b) Prehnane pesimistické tvrdiť, že by mohli spôsobiť apokalyptu. Smútok a sebaپochybnosť magneticko-silikátových entít sú silnejšie než ich potencia zničiť ľudstvo alebo svet. Hoci pravdepodobne často budeme bolieť, ako stromy často bolia od nás.**

**A ľudstvo si povedalo — urobme si virtue-álnu skutočnosť
a poďme tam žiť.**

**Dragging your shit with yourself all along.
(Niečo z každej strany.)**

**Text bol pôvodne publikovaný
v časopise Kapitál 1/2018.
Uverejňujeme ho so súhlasom
autora a redakcie.**